

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

dokonanej w dniach 20- 21 lutego 2018

na kierunku „ochrona przyrody”

prowadzonym

na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1.....	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	11
Dobre praktyki	11
Zalecenia	12
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	12
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	18
Dobre praktyki	18
Zalecenia	18
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	19
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	19
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	26
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	30
Zalecenia	30
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	30
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	31
Dobre praktyki	31
Zalecenia	31
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	31

Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	34
Zalecenia	34
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	34
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	34
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	37
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	38
Załączniki	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: **prof. dr hab. Michał Kozakiewicz, członek PKA**

członkowie:

- 1. dr hab. inż. Jerzy Skrzyszewski - członek PKA**
- 2. prof. dr hab. inż. Zbigniew Sierota - ekspert PKA**
- 3. mgr Agnieszka Socha -Woźniak- ekspert ds. postępowania oceniającego**
- 4. Angelika Karbowa - ekspert ds. studenckich**

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „ochrona przyrody” prowadzonym na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przeprowadzona została z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na powyższym kierunku studiów.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac etapowych. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu Oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	ochrona przyrody
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszary nauk: - rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (80%); - przyrodniczych (20%).
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedziny nauk i dyscypliny naukowe: - nauk leśnych, dyscyplina naukowa leśnictwo; - nauk biologicznych, dyscyplina naukowa biologia.
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry - 120 pkt. ECTS
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	brak
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	12
Liczba studentów kierunku	37
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1.154

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	w pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	w pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	w pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	zadawalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	w pełni

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1

Kierunek „ochrona przyrody” realizowany na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest jedynym takim kierunkiem w Polsce, więc zarówno koncepcja kształcenia, jak i dostosowany do niej program nauczania mają charakter wybitnie nowatorski w skali kraju. Zespół Oceniający PKA wysoko ocenia zgodną ze strategią Wydziału inicjatywę wprowadzenia tego kierunku do oferty dydaktycznej.

W strategii Wydziału Leśnego zwraca się uwagę na potrzebę tworzenia oryginalnych kierunków studiów. W dokumencie tym kierunek „ochrona przyrody” jest uwidoczniiony, nie przypisano mu jednak znaczenia priorytetowego. W strategii zwrócono też uwagę, że nowe kierunki można otwierać także we współpracy z wydziałami innych uczelni. Misją Wydziału Leśnego jest między innymi, zdobywanie i generowanie wiedzy z zakresu ochrony przyrody. W działalności naukowo-badawczej jednostek wymienione są problemy związane z ochroną przyrody w leśnictwie takie jak: zrównoważona i wielofunkcyjna gospodarka leśna powiązana z ochroną i utrzymaniem trwałości lasów; kształtowanie, ochrona i racjonalne użytkowanie gospodarczych i infrastrukturalnych wartości lasu. Zwraca się uwagę na konieczność rozważenia takich kierunków badań, które przy zachowaniu dbałości o zasoby leśne, kładłyby nacisk na walory lasu jako elementu krajobrazu i środowiska człowieka, ważnego dla jego zdrowia i jakości życia. Bezpośrednio do ochrony przyrody w szerokim ujęciu nawiązuje deklaracja prowadzenia badań dotyczących różnorodności biologicznej oraz struktury i funkcjonowania układów przyrodniczych na terenach chronionych. Zapisy te wskazują na wolę uwzględniania postępu badań naukowych w planach rozwoju koncepcji kształcenia. Oceniany kierunek mieści się dobrze w przyjętych przez Uczelnię i Wydział celach, misji i strategiach działania. Dodatkowo, w zakresie działań organizacyjnych zwraca się uwagę na konieczność tworzenia specjalnych jednostek, potrzebnych do obsługi nowych specjalności lub kierunków.

W misji Uczelni za kluczowe uznano kształcenie na najwyższym poziomie, w poszanowaniu środowiska naturalnego oraz zrównoważonego rozwoju. Wykształcenie ma odpowiadać potrzebom współczesnej gospodarki i społeczeństwa opartego na wiedzy, kształtować osobowość i postawę obywatelską młodzieży akademickiej. Uznano, że kształcenie powinno być ściśle związane z badaniami naukowymi w zakresie szeroko rozumianego środowiska przyrodniczego, co podkreślono w wizji rozwoju Uczelni. Celem Uniwersytetu jest taki rozwój, by stał się on nowoczesną uczelnią przyrodniczą, liderem kształcenia i aktywności badawczej w naukach rolniczych, leśnych i weterynaryjnych oraz w gospodarce żywnościowej i w rozwoju obszarów wiejskich. Zwraca uwagę wyraźne doprecyzowanie i ograniczenie obszaru badań i działalności dydaktycznej do bardzo szeroko rozumianych nauk o środowisku. Wprowadzenie kierunku „ochrona przyrody” do oferty dydaktycznej Wydziału Leśnego jest więc w pełni zgodne z misją i strategią Uczelni.

Analiza treści kształcenia zawartych w sylabusach przedmiotów pozwala stwierdzić, że uwzględniają one najnowsze osiągnięcia nauki w zakresie ochrony przyrody, co wskazuje na ciągle doskonalenie programu kształcenia. Zgodnie z informacją ustną uzyskaną podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA z nauczycielami akademickimi, w procesie tworzenia koncepcji kształcenia na kierunku „ochrona przyrody” wzorowano się na programach realizowanych w wiodących uczelniach europejskich i amerykańskich. Koncepcja kształcenia na kierunku „ochrona przyrody” wynika też wprost z doświadczeń twórców kierunku zdobytych podczas pracy w Państwowej Radzie Ochrony Przyrody. Założenia programowe były również wzorowane na kierunkach pokrewnych prowadzonych w Technicznym Uniwersytecie w Monachium. Ważną platformą wymiany doświadczeń jest współpraca dydaktyczna z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydziałem Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach, AWF Poznań, Pracownikami Wielkopolskiego Parku Narodowego, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu i Instytutu Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN. Udział przedstawicieli wielu instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego Wydziału w Radzie Pracodawców spełniającej funkcję konsultacyjno-doradczą świadczy o bardzo wyraźnym zorientowaniu koncepcji kierunku na potrzeby otoczenia, w szczególności lokalnego rynku pracy.

Koncepcja kształcenia ocenianego kierunku, zakłada koncentrację na problemach leśnych w powiązaniu z dyscypliną leśnictwo, co wynika także z tradycji naukowo-dydaktycznych Wydziału, uzupełnionych o zagadnienia z zakresu biologii. Zespół Oceniający PKA zaleca jednak zrównoważenie udziału tych dwóch dyscyplin w zmodyfikowanej koncepcji i programie kształcenia. We współczesnym leśnictwie

Europejskim widoczny jest wyraźny trend odchodzenia od produkcyjnej funkcji lasu jako priorytetowej. Funkcje ochronne i świadczenie usług ekosystemowych przez las są postrzegane przez społeczeństwa jako najbardziej cenne, stąd uzasadnionym jest duży udział efektów kształcenia w dziedzinie nauk leśnych; drugim powodem jest dostępność kadry i jej zainteresowania naukowe związane z ochroną przyrody w leśnictwie. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA kompletne nauczanie na kierunku „ochrona przyrody” w szerokim ujęciu wykraczającym poza problemy ochrony ekosystemów leśnych wymaga jednak włączenia w szerszym zakresie problematyki z dziedziny nauk biologicznych i zwiększenia udziału obszaru nauk przyrodniczych w efektach kształcenia. Problem ten dostrzegają także Władze Wydziału. Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że finalizowana jest obecnie inicjatywa stworzenia w miejsce realizowanego dotychczas kierunku „ochrona przyrody” kierunku wspólnego („ochrona przyrody i edukacja przyrodniczo-leśna”) współprowadzonego przez Uniwersytet Przyrodniczy i Uniwersytet im. A. Mickiewicza. Według tej koncepcji w programie studiów równoważyć się mają części ulokowane w dyscyplinie leśnictwo (za tą część odpowiadałby Wydział Leśny UP) i w dyscyplinie biologia (odpowiedzialny Wydział Biologii UAM). Zespół Oceniający PKA wysoko ocenia tą inicjatywę i zaleca jej rychłą realizację.

1.2

W roku 2017 Komisja Ewaluacji Jednostek Naukowych oceniła bardzo wysoko działalność naukową Wydziału Leśnego UP w Poznaniu, który na mocy decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego uzyskał kategorię naukową A. W dorobku publikacyjnym kadry kształcącej na kierunku „ochrona przyrody” nie ma pozycji spoza dziedzin nauk leśnych i biologicznych. Wyraźnie dominują prace mieszczące się w dyscyplinie leśnictwo. W większości jest to dorobek na wysokim poziomie i aktualny. Łącznie Wydział Leśny w okresie 2015-2017 uzyskał ponad 5000 punktów MNiSW za publikacje, z czego blisko 4000 stanowiły punkty uzyskane za oryginalne prace twórcze znajdujące się w bazie Journal Citation Reports. Do głównych nurtów badawczych prowadzonych w Jednostce, związanych z kierunkiem „ochrona przyrody” można zaliczyć badania: nad oszacowaniem stanu biomasy i jej zmian w ekosystemie leśnym, również w aspekcie wiązania dwutlenku węgla; różnorodności biologicznej lasów w odniesieniu do funkcjonowania układów ekologicznych; awifauny, w tym problemy ochrony ptaków leśnych; funkcji mikroorganizmów patogenicznych; entomofauny ze szczególnym uwzględnieniem rozmieszczenia i ekologii owadów chronionych; związane z inwentaryzacją i monitoringiem zasobów przyrodniczych; nad ochroną i restytucją torfowisk. Problematyka badań prowadzonych w Jednostce jest

różnorodna, dotyka aktualnych problemów związanych z ochroną przyrody, jest też dobrze powiązana z ocenianym kierunkiem studiów. Badania prowadzone są we współpracy z ośrodkami zagranicznymi, takimi jak University Centre in Svalbard, Swedish University of Agricultural Sciences, Shahrekord University Iran, Experimental Institute for Agricultural Zoology of Florence, University of Aberdeen, University Göttingen, University of Minnesota.

Prowadzone na Wydziale Leśnym UP w Poznaniu badania naukowe wyraźnie rzutują na koncepcję kształcenia (mieszczącą się głównie w dyscyplinie leśnictwo) oraz doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów. Efekty badań naukowych są widoczne w sylabusach przedmiotów. W osiągnięciach dydaktycznych większość nauczycieli deklaruje tworzenie nowych lub modyfikację prowadzonych przedmiotów, których tematyka jest zbieżna z prowadzonymi grantami i publikacyjnymi osiągnięciami naukowymi. Dotyczą one jednak głównie ochrony przyrody w leśnictwie. Pracownicy Wydziału są ekspertami w wielu zespołach i panelach, również międzynarodowych, których tematyka związana jest z treściami kształcenia na ocenianym kierunku. Spośród wielu w tym obszarze wymienić można: (i) The Global Forest Biodiversity Team, grupy badaczy z całego świata zainteresowanych mechanizmami determinującymi różnorodność biologiczną w ekosystemach leśnych i dysponujących danymi w tym zakresie. (ii) Zespół ds. różnorodności biologicznej na obszarze Lasów Państwowych mający na celu wsparcie naukowe działań Lasów Państwowych na rzecz inwentaryzacji i oceny bogactwa przyrodniczego. (iii) Zespół ds. raportowania dwutlenku węgla, mający na celu wsparcie naukowe działań Lasów Państwowych na rzecz urzeczywistnienia idei leśnych gospodarstw węglowych. (iv) Rada Naukowa Leśnictwa, powołana przez Prezesa Rady Ministrów. (v) Komisja ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko. (vi) Rady Naukowe Parków oraz Leśnych Kompleksów Promocyjnych w tym: Rada Naukowa Karkonoskiego Parku Narodowego, Rada Naukowa Drawieńskiego Parku Narodowego.

W latach 2014-2018 ukazało się 18 publikacji z udziałem studentów ocenianego kierunku. Studenci aktywnie uczestniczyli (referaty i postery) w wielu konferencjach naukowych.

1.3

Efekty kształcenia założone dla ocenianego kierunku studiów są pod względem merytorycznym zgodne z obszarami wiedzy i dyscyplinami naukowymi, w których ulokowany został kierunek „ochrona przyrody”, są też zgodne z koncepcją studiów. Ich zakres merytoryczny jest odpowiedni dla studiów II stopnia, a treści wskazują na możliwość

zdobycia przez studentów pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań naukowych. Są też spójne z Rozporządzeniem MNiSzW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Liczba efektów kształcenia w zakresie wiedzy wynosi 19, umiejętności – 14 i kompetencji społecznych – 7. W opinii Zespołu Oceniającego PKA ich uzyskanie w trakcie studiów pozwala absolwentom na rozpoczęcie aktywności zawodowej w podmiotach gospodarczych i administracji lub podjęcie studiów III stopnia. Absolwent jest również przygotowany do podjęcia działalności badawczej. Efekty kształcenia określone dla poszczególnych przedmiotów są spójne z efektami kierunkowymi i na tym poziomie dotyczą szeroko pojętego środowiska przyrodniczego. Efekty kształcenia zarówno dla kierunku jak i poszczególnych modułów kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Są realne do osiągnięcia i dają możliwość sprawdzenia stopnia ich osiągnięcia przez studentów. Określono efekt dotyczący znajomości języka obcego w brzmieniu: *„zna język/i obcy/(e) uznawane za podstawowy/(e) na poziomie B2+ wg ESOKJ - wystarczającym do porozumiewania się i korzystania z literatury z zakresu ochrony przyrody”*. W opinii Zespołu Oceniającego jego osiągnięcie gwarantuje odpowiednie przygotowanie absolwenta do przyszłej pracy pod względem znajomości języka obcego.

Efekty kształcenia określone dla seminarium dyplomowego pozwalają sądzić, że prace magisterskie są związane z czynnym udziałem studentów w badaniach. Analiza wybranych prac magisterskich (załącznik 3, część II) wskazuje, że cel ten jest przez studentów osiągnięty, a charakter prac odpowiada pracom badawczym.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Leśny Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest jedynym w Polsce, który prowadzi kierunek studiów „ochrona przyrody”, więc zarówno koncepcja kształcenia, jak i dostosowany do niej program nauczania mają charakter wybitnie nowatorski w skali kraju. Wysoka pozycja naukowa (kategoria A) Jednostki i kadra posiadająca znaczący dorobek naukowy gwarantują wysoką jakość nauczania na ocenianym kierunku studiów. Problematyka prowadzonych w jednostce badań odpowiada zakresowi ocenianego kierunku. Zwraca uwagę przypisanie aż 80% efektów kształcenia do dyscypliny „leśnictwo” i zaledwie 20% do obszaru nauk przyrodniczych (dyscyplina „biologia”). Zespół Oceniający PKA dostrzega tę dysproporcję i zaleca zrównoważenie udziału tych dwóch dyscyplin w zmodyfikowanej koncepcji i programie kształcenia.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Zaleca się:

- zrównoważenie udziału nauk leśnych i biologicznych w koncepcji kształcenia.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Program kształcenia spełnia wymagania wynikające z Rozporządzenia MNiSzW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. Jedynym odstępstwem jest liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub nauk społecznych; według programu studiów wynosi ona 3 punkty ECTS, podczas gdy powinno to być nie mniej niż 5 punktów.

Program studiów na kierunku „ochrona przyrody” ma charakter wybitnie autorski – jest oryginalny i jedyny w skali kraju. Jego wadą jest jednak wyraźna dominacja treści nauczania ulokowanych w dziedzinie nauk leśnych kosztem zbyt małego udziału treści z obszaru nauk przyrodniczych. Przykładem mogą tu być zastrzeżenia dotyczące realizacji zajęć dydaktycznych zgłoszone przez studentów w roku 2016. Zwrócono tam między innymi uwagę na: (i) pokrywanie się programu wielu przedmiotów na kierunku „ochrona przyrody”, czasem wręcz w 100%, z przedmiotami na kierunku „leśnictwo” oraz brak wyznaczenia wyraźnej granicy pomiędzy tymi dwoma kierunkami; (ii) zakres zajęć nawiązuje przede wszystkim do szeroko pojętej ochrony ekosystemów leśnych, a nie porusza innych sfer ochrony, np. ekosystemów wodnych, terenów otwartych, które także podlegają ochronie. W opinii Zespołu Oceniającego PKA zrównoważenie udziału nauk leśnych i przyrodniczych w programie studiów znaczący sposób podniesie jakość kształcenia na ocenianym kierunku.

Moduły zajęć są prawidłowo wyodrębnione i oferowane w prawidłowej sekwencji. Studenci poznają treści ogólne i wprowadzające (bioróżnorodność, podstawy ekologiczne, systemy organizacyjne), a następnie poszczególne działy ochrony przyrody (przyrody nieożywionej, flory, fauny) i w końcu metody, techniki i praktykę działalności zawodowej. Podsumowaniem cyklu kształcenia są zajęcia seminaryjne i praca magisterska.

Formy zajęć są różnorodne i prawidłowo dobrane do treści przedmiotów. Udział form zajęć odbywanych w siedzibie Uczelni nie budzi zastrzeżeń (wykłady stanowią 41% a ćwiczenia 59%). Program studiów pozwala na indywidualizację ścieżki kształcenia. Studenci wybierają formę realizacji języka obcego na poziomie B2+ (prowadzony na Wydziale: *Science and practice in nature conservation* lub inny język - rosyjski lub niemiecki w ramach zajęć w Studium Języków Obcych) oraz w pierwszych trzech semestrach po dwa, a w czwartym jeden przedmiot do wyboru; stanowi to 36 ze 120 punktów ECTS (30%). Wydział dba o rozwój dodatkowych kompetencji kierunkowych i miękkich oraz udział studentów w ponadprogramowych stażach i praktykach krajowych i zagranicznych. Uzyskano dofinansowanie i zrealizowano projekt „Zbuduj kompetencje i rozpocznij karierę! Program rozwoju dla Wydziału Leśnego”(1.10.2014-30.09.2015 POKL.04.01.01-00-087/14) oraz uzyskano projekt „Studiujesz–praktykuj. Program stażowy dla studentów Leśnictwa i Technologii Drewna na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu" (1.09.2016-30.08.2018 POWR.03.01.00-00-S232/15).

Na kierunku „ochrona przyrody” ważną formą zajęć powinny być ćwiczenia terenowe. Ich wymiar na jest niski (tylko 5%) i ramach doskonalenia programu warto ponieść wysiłek zwiększenia liczby godzin tej formy zajęć. Problem ten jest dostrzegany przez pracowników Wydziału. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrażali oni potrzebę zwiększenia liczby godzin przeznaczonych na realizację ćwiczeń terenowych. Władze Wydziału również dostrzegają taką potrzebę. Prowadzenie zajęć terenowych wiąże się jednak z koniecznością ponoszenia wydatków na ich realizację, w tym kosztów dojazdu studentów na zajęcia odbywające się poza siedzibą Uczelni oraz ich zakwaterowania w czasie odbywania zajęć. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA studenci poinformowali, że sami muszą ponosić koszty dojazdu i zakwaterowania podczas zajęć terenowych. W opinii Zespołu Oceniającego taka sytuacja nie może mieć miejsca – udział studentów w obowiązkowych zajęciach nie może być uzależniony od ponoszenia przez nich znaczących kosztów. Uczelnia otrzymuje dotację z budżetu państwa – w projektowaniu i tworzeniu nowych kierunków studiów należy także brać pod uwagę dostępne środki finansowe i dokonać kalkulacji dotyczącej możliwości realizacji programu.

Metody kształcenia są różnorodne i dobrze dostosowane do treści i zakładanych efektów kształcenia i obejmują: wykłady z prezentacją multimedialną; pracę z tekstem – analiza artykułów naukowych z dyskusją; studia przypadku, ekspertyzy/inwentaryzacje (np. różnorodności biologicznej); projekty (monitorowania zasobów, udostępnienia turystycznego, dydaktyczne, informatyczne, stref ochronnych, ochrony obszarowej i

gatunkowej, map tematycznych, planów zadań ochronnych, zajęć terenowych z edukacji leśnej); dokumentacje (np. obiektów/form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej); dyskusje/debaty; gry symulacyjne; sesje referatowe; rozpoznawanie taksonów; warsztaty (np. wykorzystania baz danych, redagowania dokumentów). Liczebność grup ćwiczeniowych jest prawidłowa. W programie kształcenia nie przewiduje się praktyk.

Zajęcia zostały zaplanowane zwykle w blokach 2-3 godzinnych z 15 minutowymi przerwami. W harmonogramie występują długie 2- a nawet 5-cio godzinne przerwy między blokami zajęć. Jest to jego słaby punkt, który wymaga poprawy. Na kierunku „ochrona przyrody” nie prowadzi się zajęć z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość. Czas przewidziany na realizację treści kształcenia i osiągnięcie zakładanych efektów jest wystarczający do ich osiągnięcia zarówno w skali całego programu jak i poszczególnych przedmiotów. Koncepcja kształcenia na kierunku „ochrona przyrody” uwzględnia właściwą strukturę zajęć dydaktycznych oraz czas ich trwania, co stwarza możliwość realizacji treści programowych zawartych w programach. Poszczególne zadania dydaktyczne, ich formy i sposoby realizacji są właściwie dobrane i dobrze przypisane do zakładanych efektów kształcenia. Można zatem uznać, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Proponowane treści kształcenia są zgodne z aktualnym stanem wiedzy. Literatura wskazana w sylabusach przedmiotów jest aktualna. Tylko w pojedynczych przypadkach są to opracowania sprzed 2000 roku; w większości nie są starsze niż 10 lat. Treści kształcenia nawiązują do badań prowadzonych w Jednostce. Z reguły są to badania dotyczące ochrony przyrody związanej z ekosystemami leśnymi.

Proces kształcenia jest dostosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych, a studenci o dużych uzdolnieniach i aspiracjach mają możliwość indywidualizacji programu studiów. Dla studentów wykazujących szczególne zainteresowania i uzdolnienia związane z prowadzeniem badań, za zgodą Dziekana, istnieje możliwość zastosowania indywidualnej organizacji studiów lub indywidualnego programu studiów pod kierunkiem opiekuna posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA z nauczycielami akademickimi deklarowali oni i podawali przykłady wsparcia dla studentów szczególnie zainteresowanych poszerzaniem wiedzy w ramach tzw. „innych godzin z udziałem nauczyciela”.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA wypowiedzieli się pozytywnie na temat programu i planu studiów.

2.2

Zespół Oceniający PKA ocenił losowo wybrane prace dyplomowe i etapowe. Prace etapowe wybrano uwzględniając różne ich formy. Studenci byli oceniani z wykorzystaniem pełnej skali ocen, a uzyskiwane przez nich wyniki pokazują, że weryfikacja osiągnięcia efektów kierunkowych prowadzona jest rzetelnie, na podstawie jasno określonych zasad i kryteriów. Przy ocenie osiągnięcia efektów kształcenia wykorzystuje się różne formy etapowych prac kontrolnych, dostosowane do specyfiki przedmiotu: zaliczenie - pisemne/ustne, test, projekt, dokumentacja, esej, referat, prezentacja, prowadzenie dyskusji; rozpoznawanie gatunków; wykonanie zadania praktycznego; raport indywidualny z zajęć projektowych; przeprowadzenie wywiadu; przygotowanie filmu internetowego. Projekty są często kwalifikowane jako zaliczony/niezaliczony zaś ocena wynika z powiązanego tematycznie sprawdzianu. Prace kontrolne z wyjątkiem sprawdzianów mogą być indywidualne lub grupowe. Zaliczenie wykładów odbywa się w formie egzaminu: pisemnego (pytania otwarte, test) lub ustnego. Metody sprawdzania i oceny są trafnie dobrane do specyfiki przedmiotów, zawierają ocenę kompleksową i zapewniają sprawdzenie i ocenę wszystkich zakładanych efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć. Poszczególnym efektom przedmiotowym przypisana jest forma oceny stopnia ich osiągnięcia. Jako dobry zwyczaj należy wskazać przypisanie poszczególnym etapom zaliczenia (formującym, etapowym, podsumowującym) udziału procentowego w ocenie końcowej.

Zawężenie zakresu ocen (4-5) stwierdzono w 3 na 9 analizowanych przypadków. Prace etapowe, które uzyskały podobne oceny były porównywalne, co świadczy o obiektywnym dokonywaniu oceny. Podczas wizytacji przeanalizowano strukturę ocen końcowych ostatniej sesji egzaminacyjnej. Oceny końcowe z większości przedmiotów były jednorodne i zawierały się w przedziale 4-5. W przypadku pojedynczych przedmiotów stwierdzono pełną skalę ocen. Prace projektowe nie zawsze zawierały informacje zwrotne dla studentów w formie zaznaczenia błędów i wskazania elementów do poprawy. Sprawdziany pisemne zawierają pytania o właściwym poziomie trudności. Odpowiedzi na pytania są oceniane w skali punktowej (co stanowi informację zwrotną dla studenta co do zakresu materiału wymagającego poprawy), a ocena końcowa wynika z sumy punktów. Referaty indywidualne i eseje również nie zawsze zawierały komentarze prowadzącego. Podsumowaniem prac kontrolnych jest czasem dyskusja z oceną aktywności, która może stanowić formę przekazania studentom informacji zwrotnej.

Proces dyplomowania obejmuje: analizę zgodności tematu prac dyplomowych z kierunkowymi efektami kształcenia (Komisja ds. Jakości Kształcenia), sprawdzenie zakresu i aspektów naukowych pracy, prezentację pracy podczas seminariów, sprawdzenie pracy przez promotora, recenzję, egzamin dyplomowy przed trzyosobową komisją (przewodniczy Dziekan lub Prodziekan lub osoba wyznaczona przez Dziekana, opiekun pracy, recenzent). Zapobieganie plagiatom oraz ich wykrywanie reguluje Zarządzenie Rektora nr 124/2013. W minionych latach weryfikowano 10% losowo wybranych prac dyplomowych i nie stwierdzono plagiatów. Prace dyplomowe objęte są prawami autorskimi. Terminarz dyplomowania jest ogłaszany zgodnie z Zarządzeniem nr 126/2013 Rektora UPP na 15 miesięcy przed terminowym ukończeniem studiów. Tematyka prac dyplomowych jest związana ze specjalnościami reprezentowanymi przez opiekunów prac. W niektórych przypadkach, co należy wysoko ocenić, studenci wykonujący prace dyplomowe byli włączani w realizację projektów badawczych kierowanych przez opiekunów prac. Na kierunku „ochrona przyrody” jeden opiekun pracy dyplomowej współpracuje z około czterema dyplomantami. W opinii studentów wsparcie opiekuna jest wystarczające.

W trakcie wizytacji przeanalizowano tematy kilkunastu prac magisterskich. Stwierdzono, że studenci byli aktywnie włączani w działalność badawczą Jednostki. Tematy prac dyplomowych były zbieżne z badaniami prowadzonymi przez ich opiekunów. Gwarantuje to uzyskanie przez studentów pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Ocenione prace dyplomowe w dużej części nie były zgodne z efektami kształcenia dla kierunku ochrona przyrody., gdyż ich tematyka dotyczyła głównie leśnictwa lub była związana z ochroną przyrody tylko przez lokalizację terenu badań. Pożądanym byłoby ściślejsze przestrzeganie procedury zatwierdzania zgodności proponowanych tematów prac dyplomowych z kierunkowymi efektami kształcenia. Należy jednak podkreślić, że w większości były to opracowania na wysokim poziomie. Na 12 ocenionych prac w tylko w przypadku jednej stwierdzono zawyżenie ocen.

O wyborze metod weryfikacji osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia decyduje kierownik przedmiotu. Formy i kryteria weryfikacji efektów kształcenia można znaleźć w sylabusie. Sylabusy są omawiane na pierwszych zajęciach. Planowane kolokwia zapowiadane są z wyprzedzeniem, a terminy egzaminów są uzgadniane ze studentami. Nadzór nad wykonaniem i jakością zajęć dydaktycznych realizowanych w Jednostce sprawuje jej kierownik. Weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studentów

dokonyuje prowadzący zajęcia stosując metody zapisane w sylabusie. Dokumentacja jest przechowywana w jednostce macierzystej prowadzącego przez 5 lat

Mocną stroną Wydziału i jego ogromnym atutem w systemie kształcenia jest obecność, wysoki poziom i szeroki zakres aktywności Koła Naukowego Leśników. Studenci kierunku „ochrona przyrody” są włączani w jego działalność, realizują swe zainteresowania i doskonałą warsztat badawczy pod opieką doświadczonych pracowników naukowych Wydziału. W skład Koła wchodzi 15 prężnie działających sekcji. Wśród nich znajdują się szczególnie bliskie ochronie przyrody jak np. Botaniczna, Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, Entomologiczna, Mikologiczna, Ornitologiczna czy Teriologiczna. Osiągnięcia publikacyjne i konferencyjne studentów są głównie efektem ich działalności w Kole Naukowym.

W opinii Zespołu Oceniającego PKA skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia jest wysoka, a metody weryfikacji różnorodne i odpowiednio dobrane.

2.3

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu są stosowane formalnie przyjęte i opublikowane zasady rekrutacji kandydatów. Warunki i tryb rekrutacji corocznie określa Uchwała Senatu na podstawie Uchwały Rady Wydziału. Rekrutacja odbywa się w dwóch etapach: pierwszy w trybie rejestracji elektronicznej (konta kandydatów na portalu Wirtualnego Dziekanatu), drugi – po pozytywnym spełnieniu warunków pierwszego etapu – związany z dostarczeniem kompletnej dokumentacji w formie materialnej. Dokumenty i wszystkie informacje rekrutacyjne są dostępne na stronach internetowych Uczelni i Wydziału. Wydziałową Komisję Rekrutacyjną (WKR) powołuje Rada Wydziału, działając według szczegółowego harmonogramu. Kandydaci mają możliwość kontaktu z WKR: telefon komórkowy, e-mail i bezpośrednie spotkania.

Na stronie internetowej Wydziału zamieszczono informację, że kierunek jest adresowany przede wszystkim do absolwentów studiów I stopnia w zakresie leśnictwa, biologii i ochrony środowiska. Postępowanie kwalifikacyjne odbywa się na podstawie rankingu wynikającego z podsumowania średniej z ocen kończących przedmioty studiów pierwszego stopnia oraz wyniku ukończenia tych studiów (ocena na dyplomie), przy czym 75 % limitu miejsc wypełnią absolwenci kierunków leśnictwo, biologia i ochrona środowiska. Uzupełnienie limitu następuje na podstawie wyników testu kwalifikacyjnego, do tej formy kwalifikacji mogą przystąpić absolwenci kierunków wyżej wymienionych i innych. Zakres testu kwalifikacyjnego obejmuje następujące zagadnienia: ochrona szaty roślinnej, ochrona fauny, systemy i organizacja ochrony przyrody, monitoring przyrodniczy, Natura 2000. Dla kandydatów przystępujących do testu kwalifikacyjnego wskazana i zalecana jest literatura

podstawowa. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA samo ukończenie studiów I stopnia na kierunkach leśnictwo, ochrona środowiska, czy biologia (bez znajomości specyfiki efektów i treści kształcenia przyjętych w jednostce prowadzącej studia) nie daje gwarancji, że kandydat posiada wystarczające kompetencje do podjęcia studiów II stopnia na kierunku „ochrona przyrody”. Bardziej obiektywnym kryterium kwalifikacyjnym dającym równe szanse wszystkim kandydatom byłoby precyzyjne sformułowanie wymagań wstępnych w formie wykazu koniecznych umiejętności, wiedzy i kompetencji, które kandydat powinien posiadać.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza uczelnią określa Uchwała Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego (284/2015) dla wszystkich kierunków studiów. Ustalono limity miejsc dla tego trybu do 20% studentów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia. Ich potwierdzenie, poprzedzone stosownym wnioskiem kandydata, jest warunkiem jego przyjęcia na studia. Potwierdzone efekty uczenia się umożliwiają zaliczenie do 50% punktów ECTS wymaganych na danym kierunku i profilu kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Na podstawie wniosku kandydata Dziekan powołuje komisję weryfikującą. Na ocenianym kierunku studiów dotychczas nie wpłynął żaden wniosek o uznanie efektów kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program kształcenia spełnia wymagania wynikające z Rozporządzenia MNiSzW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. Metody kształcenia są różnorodne i dobrze dostosowane do treści i zakładanych efektów kształcenia. Proponowane treści kształcenia są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i w znacznym stopniu powiązane z badaniami naukowymi prowadzonymi w Jednostce. Plan studiów nie budzi zastrzeżeń. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia jest wysoka, a metody weryfikacji różnorodne i odpowiednio dobrane. Na wyróżnienie zasługuje wysoki poziom i szeroki zakres aktywności Koła Naukowego, co ma korzystny wpływ na proces kształcenia poprzez szeroki udział studentów w badaniach naukowych.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Zaleca się:

1. wprowadzenie skutecznej procedury weryfikacji tematyki prac dyplomowych pod kątem ich zgodności z kierunkiem studiów;

2. zwiększenie wymiaru zajęć terenowych z jednoczesnym zapewnieniem pokrywania przez Uczelnię kosztów dojazdu i zakwaterowania studentów.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1

Początkiem sformalizowanych działań podjętych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu w zakresie stworzenia systemu zapewniania jakości kształcenia było przyjęcie przez Senat Uczelni w czerwcu 2002 r. Uchwały w sprawie wprowadzenia systemu wewnętrznej oceny doskonalenia jakości kształcenia. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) obejmuje m.in.: projektowanie i zatwierdzanie programów kształcenia, weryfikowanie efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, ocenę zajęć dydaktycznych dokonywaną przez studentów, wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów, wnioski z badania oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz działania w zakresie zapobiegania i wykrywania plagiatów. System podlega doskonaleniu i jest dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań prawnych. Zasady Systemu dotyczące projektowania i zatwierdzania programu kształcenia określa Uchwała Senatu z czerwca 2015 r. w sprawie wytycznych dla rad wydziałów dotyczących tworzenia programów studiów.

Na Wydziale Leśnym prowadzącym wizytowany kierunek „ochrona przyrody” strukturę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia tworzą m.in.: Rada Wydziału Leśnego, Wydziałowa Komisja ds. Studiów – WKdsS (do której zadań w szczególności należą sprawy dotyczące: działalności Wydziału w zakresie dydaktyki i wychowania, organizacji oraz prowadzenia studiów i spraw studenckich; tworzenia i znoszenia kierunków studiów oraz specjalności; zasad i trybu przyjmowania kandydatów), Komisja Oceniająca (ds. kadr) oraz Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia – KZdsJK na kierunku „ochrona przyrody” dzielący się na 4 zadaniowe podzespoły ds: Oceny zajęć dydaktycznych oraz systemu monitorowania kariery zawodowej absolwentów, Działania w zakresie zapobiegania i wykrywania plagiatów, Weryfikowania efektów kształcenia (analiza sylabusów), Hospitacji zajęć dydaktycznych. W skład KZdsJK, oprócz nauczycieli akademickich, wchodzi student oraz interesariusz zewnętrzny - przedstawiciel Wydziału

Ochrony Ekosystemów w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu. Ogólny nadzór nad systemem jakości kształcenia na Wydziale sprawuje Dziekan.

Efekty kształcenia dla kierunku „ochrona przyrody” przyjęła Rada Wydziału Leśnego, a następnie zatwierdził w drodze Uchwały Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Zmiana programu kształcenia, w tym efektów kształcenia nastąpi w najbliższym czasie w trakcie sformalizowania reorganizacji wizytowanego kierunku poprzez utworzenie nowego kierunku „ochrona przyrody i edukacja przyrodniczo-leśna”, który będzie prowadzony wspólnie z Wydziałem Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Program kształcenia jest monitorowany. Bieżące monitorowanie i okresowy przegląd, a także modyfikacja planów i programów kształcenia na ocenianym kierunku studiów odbywa się w Uczelni zgodnie z Zarządzeniami Rektora UP z sierpnia 2013 r. (odpowiednio: *w sprawie wprowadzenia procedury oceny programu kształcenia oraz w sprawie wprowadzenia procedury modyfikacji planów i programów kształcenia*). Uczestnikiem powyższego procesu jest przede wszystkim Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (KZdsJK). Załączniki *Procedury oceny programu kształcenia* stanowią: karta procedury, wykaz przedmiotów (modułów) podlegających ocenie, protokół oceny programu przedmiotu na podstawie sylabusu (karty przedmiotu), raport oceny programu kształcenia dla kierunku studiów oraz instrukcja oceny programu kształcenia na kierunku studiów. Ocenę programu kształcenia przeprowadza się w szczególności po zakończeniu pierwszego roku nowego cyklu kształcenia, a także po zmianach wprowadzonych procedurą „*modyfikacja planów i programów kształcenia*”. Zgodnie z przyjętymi kryteriami ocenie podlegają: efekty kształcenia, treści programowe, sekwencja przedmiotów, formy realizacji efektów kształcenia, proces dyplomowania oraz praktyki zawodowe. Wykaz przedmiotów (modułów) podlegających okresowej ocenie przygotowuje przewodniczący KZdsJK. Członkowie KZdsJK wyznaczeni do przeprowadzenia oceny dokonują weryfikacji sylabusów (kart) wszystkich przedmiotów (modułów) występujących w programie kształcenia na ocenianym kierunku i poziomie kształcenia w celu sprawdzenia poprawności ich wypełniania, a zatem oceniają: zgodność sylabusów z programem kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem zgodności efektów kształcenia uzyskiwanych na zajęciach z danego przedmiotu z kierunkowymi efektami kształcenia, posługując się tzw. macierzą efektów; czy założone efekty kształcenia dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla ocenianego przedmiotu są możliwe do uzyskania przy przekazaniu studentom treści programowych zapisanych w sylabusie przedmiotu, realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń i innych

form oraz przy zastosowanych metodach dydaktycznych. Ponadto członkowie Zespołu oceniają poprawność zaplanowanej liczby godzin zajęć i proporcji wykładów do ćwiczeń dla realizacji założonych treści i efektów kształcenia; sprawdzają poprawność metod weryfikacji efektów kształcenia przedstawionych przez prowadzących w sylabusach, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki tych metod względem wiedzy i umiejętności; oceniają poprawność wymagań egzaminacyjnych i zaliczeniowych ustalonych w sylabusie przedmiotu oraz podziału łącznej oceny z przedmiotu na część ocenianą na egzaminie oraz w ramach zaliczenia np. ćwiczeń i innych form realizacji efektów kształcenia - jeśli zostały wskazane w sylabusie; weryfikują poprawność przypisania przedmiotowi punktów ECTS, liczbę godzin przeznaczonych na pracę własną studenta, czas przeznaczony na konsultacje, egzamin lub zaliczenie przedmiotu; oceniają dobór i kwalifikacje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne z przedmiotu, w oparciu o dorobek dydaktyczny, naukowy lub/i doświadczenie zawodowe i ich związek z efektami kształcenia zdefiniowanymi dla prowadzonego przedmiotu. Osoba oceniająca program kształcenia udziela odpowiedzi na powyższe pytania oraz ma możliwość wniesienia uwag do protokołu oceny, a także dostrzeżonych uchybień w przygotowaniu sylabusu (karty przedmiotu). W celu usunięcia zidentyfikowanych nieprawidłowości protokół jest przekazywany do kierownika przedmiotu. Zbiorcze wyniki oceny programu kształcenia gromadzone są w formie raportu zawierającego: uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron; dobre praktyki oraz zalecenia i rekomendacje służące poprawie jakości kształcenia. Raport opracowywany jest przez przewodniczącego KZdsJK, a następnie przedkładany Władzom Wydziału.

Dokonany na kierunku „ochrona przyrody” kompleksowy przegląd sylabusów objął cztery semestry - analizie poddano 35 kart przedmiotów, w tym także przedmiotów wybieralnych. Podczas weryfikacji sylabusów przykładowo stwierdzono, że korekty lub uzupełnienia niekiedy wymagają zapisy dotyczące poziomu lub profilu studiów, liczby punktów ECTS lub semestru studiów. W części dotyczącej rodzajów zajęć i ich wymiaru godzinowego sugestie zmian dotyczyły doprecyzowania rodzaju ćwiczeń lub uzupełnienia wymiaru godzin zajęć. Efekty kształcenia zwykle określone były prawidłowo, jednak w niektórych przypadkach wymagały uszczegółowienia uwzględniającego specyfikę przedmiotu - zdarzały się jednakowe zapisy na kartach różnych przedmiotów, co było wynikiem powielania efektów kierunkowych do poszczególnych efektów kształcenia określonych w sylabusie. Metody weryfikacji efektów kształcenia oceniono jako prawidłowe, jednak brakowało czasami przypisania kodów efektów kształcenia do poszczególnych metod

weryfikacji (występował jeden zapis dla wszystkich metod). W części poświęconej treściom kształcenia stwierdzano niejednokrotnie brak podziału na tematy realizowane podczas poszczególnych rodzajów zajęć, określonych dla poszczególnych przedmiotów w planie studiów. Formy zaliczenia określone były zwykle precyzyjnie – odrębnie dla wykładów i ćwiczeń, opisując ich udział w ocenie końcowej; stosowano jednak często proporcję 50%:50%. W tej sytuacji członkowie KZdsJK informowali prowadzących o istniejącym zagrożeniu polegającym na oczekiwaniu studentów na końcowe zaliczenie przedmiotu w przypadku bardzo dobrego zaliczenia ćwiczeń, pomimo uzyskania oceny niedostatecznej podczas zaliczania części wykładowej. Dostrzeżone uwagi spowodowały stosowne korekty, np. 100% udział zaliczenia części wykładowej w ocenie końcowej, z zastrzeżeniem, że do zaliczenia części wykładowej można przystąpić pod warunkiem zaliczenia ćwiczeń. Uwagi dotyczyły też części sylabusów zawierającej wykaz literatury - niejednokrotnie znajdowało się tam ponad 10 pozycji, co powodowało, iż karta przedmiotu była czasem zbyt obszerna i zajmowała więcej niż dwie strony (jest to odstępstwo od zaleceń zawartych w zarządzeniu Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu). Po konsultacjach z członkami KZdsJK prowadzący przedmioty ograniczyli listę podręczników i innych opracowań, dodając w niektórych przypadkach informację, iż piśmiennictwo uzupełniające zostanie przedstawione na wstępie zajęć z danego przedmiotu.

W doskonaleniu programu kształcenia uwzględniana jest także ocena zajęć dydaktycznych sformułowana w ankietach studenckich oraz ocena studiów przez absolwentów bezpośrednio po ich ukończeniu. Doskonalenie procesu kształcenia realizuje się również na podstawie prowadzonych hospitacji. Działania te wynikają z Zarządzeń Rektora i obowiązują na poziomie całej Uczelni.

Wyniki studenckiej ankiety oceny zajęć dydaktycznych (a także prowadzących nauczycieli akademickich) mają wpływ zarówno na doskonalenie programu kształcenia, jak i warunki i formy jego realizacji. Badanie przeprowadzane jest w formie elektronicznej po każdym semestrze. W 2016 r. zmieniony został wzór ankiety. W ramach badania studenci oceniają nauczycieli akademickich i zajęcia w skali od 2 do 5, gdzie 2 oznacza ocenę negatywną, a 5 ocenę bardzo dobrą. Ponadto studenci mogą zaznaczyć opcję „nie mam zdania, nie wiem”. W kwestionariuszu ankiety znajduje się 5 pytań, a ponadto miejsce na wypowiedź otwartą, sugerowaną w szczególności w przypadku przyznania ocen skrajnych (bardzo dobrej lub negatywnej). Pytania zamieszczone w ankiecie dotyczą: przygotowania nauczyciela akademickiego do zajęć; sprecyzowanych przez niego wymagań wobec studentów (warunków zaliczenia, programu zajęć, efektów kształcenia, punktów ECTS itp.);

organizacji zajęć i wykorzystania czasu (zastosowanych pomocy dydaktycznych, punktualności, powielania treści, w tym innych przedmiotów); obiektywności i rzetelności oceniania wiedzy i umiejętności studenta oraz uprzejmości i życzliwości nauczyciela akademickiego wobec studentów. Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji wynika jednak, że studenci wizytowanego kierunku studiów najczęściej nie wypełniają ankiet. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA należy zatem podjąć próbę aktywizacji studentów w tym zakresie poprzez intensywne działania informacyjne lub zmianę formy ankietyzacji.

Analiza procesu i programów kształcenia prowadzona jest również w oparciu o *ankiety oceny studiów bezpośrednio po ich ukończeniu* wypełniane przy odbiorze dyplomu. W ankietyzacji wzięło udział tylko 8 absolwentów ocenianego kierunku studiów. Absolwenci pozytywnie ocenili w nich nadzór ze strony opiekuna pracy dyplomowej, uzyskanie podstawowych umiejętności praktycznych niezbędnych w pracy zawodowej, poziom kadry akademickiej oraz jakość polecanych materiałów dydaktycznych. W odpowiedzi na pytanie dotyczące przydatności treści programowych (przedmiotów) z punktu widzenia przyszłej pracy zawodowej respondenci przekładowo wymienili: *Ochronę terenów zielonych, Ekologiczne podstawy ochrony przyrody, Inwentaryzacje przyrodnicze; Ekspertyzy przyrodnicze; Monitoring przyrodniczy; Planowanie w ochronie, Różnorodność biologiczną, Prawo ochrony przyrody, Hodowlę owadów użytkowych*. W odpowiedzi na pytanie o treści programu, które należałoby udoskonalic dla potrzeb przyszłej pracy zawodowej niektórzy z respondentów zwrócili uwagę na potrzebę zwiększenia wymiaru terenowych. Pojawiła się również sugestia potrzeby zmian w zakresie przedmiotu *Ochrona terenów zieleni*, absolwent nie określił jednak, jakie zmiany miał na myśli. W zakresie treści, które należałoby udoskonalic wskazano też potrzebę ujednoczenia treści przedmiotów, w tym wykluczenie powtórzeń. Rekomendacje podzespołu KZdsJK dotyczyły: potrzeby motywacji większej liczby absolwentów do wypełnienia ankiet; zwrócenia uwagi na liczbę zajęć praktycznych i praktyk zawodowych; konieczności poddania wewnętrznym konsultacjom zakresów przedmiotów w celu wyeliminowania powtarzających się treści. KZdsJK zwrócił również uwagę na potrzebę informowania studentów o możliwościach udziału w programach wymiany i praktyk zagranicznych i możliwości wpływu studentów na dydaktykę oraz zarządzanie Uczelnią, a także przekazywania pracownikom Biura Karier wyników ankietyzacji w zakresie uczelnianego systemu pomocy w planowaniu kariery i wejściu na rynek pracy.

Działania doskonalące proces kształcenia realizowane są też w wyniku hospitacji przeprowadzanych przez KZdsJK. Z raportu przedstawionego w trakcie oceny wynika, że

hospitowane zajęcia prowadzone były na wysokim poziomie, z aktywnym uczestnictwem studentów, co szczególnie podkreślono w ocenie ćwiczeń. Niewielkie zastrzeżenia dotyczyły tempa prowadzenia zajęć, zalecono także przygotowanie kluczy (przewodników) do realizowanych ćwiczeń, opisujących procedurę wykonywania konkretnych zadań. Hospitujący, w niektórych przypadkach, zwracali też uwagę na potrzebę nawiązania lepszego kontaktu ze studentami i zwiększenia aktywności studentów na ćwiczeniach.

Zespół Oceniający PKA stwierdził także potrzebę usprawnienia procesu dyplomowania. Podczas wizytacji zauważono bowiem, że wprowadzenie weryfikacji uzyskiwania efektów końcowych podczas egzaminu dyplomowego była na ogół prawidłowa, to jednak pytania zadawane na egzaminie dyplomowym w niektórych przypadkach dotyczyły niemal wyłącznie zagadnień związanych bezpośrednio z tematyką dyplomowej. Tematyka prac dyplomowych w niektórych przypadkach tylko w niewielkim stopniu spełniała wymagania właściwe dla kierunku „ochrona przyrody”, gdyż w znaczącym stopniu związana była bezpośrednio z kierunkiem „leśnictwo”.

Dotychczas Jednostka prowadząca wizytowany kierunek studiów nie miała możliwości doskonalenia programu kształcenia w oparciu o wyniki prowadzonego przez Biuro Karier ogólnouczelnianego monitoringu losów zawodowych absolwentów, ponieważ uczelniany monitoring skierowany jest do absolwentów po 3 i 5 latach od ukończenia studiów i nie objął jeszcze absolwentów kierunku „ochrona przyrody” (pierwszy rocznik absolwentów wizytowanego kierunku pojawił się w 2016 r.). Do badania opinii absolwentów na temat różnych aspektów procesu kształcenia, w tym programu kształcenia, stosowana jest ankieta, która została udoskonalona na mocy Zarządzenia Rektora z czerwca 2016 r. (poprzednio Zarządzenie Rektora z czerwca 2013 r.). Na podstawie obowiązującej ankiety absolwenci mają możliwość oceny programu kształcenia oraz warunków studiowania w skali od 1 do 5, a ponadto w ramach pytań otwartych wypowiadają się na temat przydatności treści kształcenia z punktu widzenia przyszłej pracy zawodowej, mają możliwość wskazania treści kształcenia, które należałoby udoskonalить w celu ich dostosowania do potrzeb rynku pracy, a także zamieszczenia innych uwag i sugestii o ukończonych studiach. Na ocenę programu kształcenia składa się 11 pytań, dotyczących: zadowolenia z wyboru kierunku studiów; spełnienia oczekiwań przez program kształcenia; realizacji programu kształcenia - czy umożliwił nabycie kompetencji przydatnych w przyszłej pracy zawodowej takich, jak: umiejętność samokształcenia, pracy w zespole, rozwiązywania problemów, komunikowania się itp.; kadry akademickiej, czy spełniła oczekiwania; poziomu nauczania języka obcego; treści kształcenia, czy powtarzały się w ramach poszczególnych przedmiotów; jakości

polecanych materiałów dydaktycznych; liczby zajęć praktycznych np. laboratoriów, ćwiczeń terenowych; udziału w praktykach zawodowych; nadzoru ze strony opiekuna pracy dyplomowej.

Prace związane z monitorowaniem programów kształcenia są weryfikowane na podstawie sprawozdań sporządzanych przez Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, przygotowujący raporty z analizy ankiet oceny zajęć dydaktycznych, z hospitacji zajęć, z analizy ankiet oceny studiów bezpośrednio po ich ukończeniu, protokołów oceny programu przedmiotu na podstawie sylabusu, raportu oceny programu kształcenia. KZdsJK wykonując czynności zgodne z procedurami monitoruje na bieżąco jakość kształcenia, a wnioski stanowią podstawę doskonalenia programu kształcenia. W procesie tym biorą udział także przedstawiciele studentów oraz interesariuszy zewnętrznych poprzez ich udział w pracach Zespołu. Na podstawie wyników analiz sporządzonych przez KZdsJK Rada Wydziału zatwierdza realizowany plan działań korygujących i naprawczych, który prezentowany jest na posiedzeniu Rady Wydziału pod koniec każdego roku akademickiego. Raporty z funkcjonowania wydziałowego WSZJK przekazywane są Prorektorowi ds. Studiów. Sprawozdanie z działania uczelnianego systemu jakości kształcenia za poprzedni rok akademicki prezentowane są na posiedzeniu Senatu Uczelni.

3.2.

W trakcie oceny wizytowanego kierunku studiów stwierdzono stosowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie przeglądu zasobów informacyjnych, a w szczególności zapewniania publicznego dostępu do informacji (zawartości strony internetowej Uczelni i Wydziału, dostępu do literatury specjalistycznej), a także pracy Dziekanatu w ramach badania satysfakcji i oceny studiów - jest to ankieta oceny studiów bezpośrednio po ich ukończeniu. Na podstawie wyników ankiet można stwierdzić, że Uczelnia/Wydział w większości spełniły oczekiwania absolwentów w wymienionym powyżej zakresie. Do monitorowania programów oraz warunków kształcenia, a także do pozyskiwania opinii studentów i absolwentów wykorzystuje się narzędzia informatyczne. Wykorzystywane źródła informacji - to strona internetowa Uczelni zawierająca istotne i wyczerpujące informacje dla wszystkich grup odbiorców, a także wymagająca uzupełnienia strona Wydziału Leśnego oraz system informatyczny Wirtualny Dziekanat.

Strona internetowa Uczelni w ramach działań doskonalących została w ostatnim czasie rozbudowana i uzupełniona o niezbędne informacje. W zakładce *repozytorium dokumentów* znajdują się na niej akty ogólnouczelniane tj. Uchwały Senatu, Zarządzenia

Rektora oraz regulaminy, natomiast w katalogu procedur UKDsJK można znaleźć akty wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stanowiące dla Wydziału podstawę działań projakościowych na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów. Na stronie Uczelni można też znaleźć informacje dotyczące m.in. prac dyplomowych, programów stażowych, praktyk zawodowych, praktyk zagranicznych, wymiany studenckiej, działania: Biura Karier, kół naukowych i organizacji studenckich.

Za przegląd zawartości wydziałowej strony internetowej odpowiadają: pracownik techniczny oraz Przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Promocji. Na stronie Wydziału publicznie udostępniane są informacje o warunkach rekrutacji, o uznawaniu efektów kształcenia i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz zasadach dyplomowania. Brak jest jednak m.in. sylabusów, Strategii rozwoju Wydziału oraz informacji dotyczących zapewnienia jakości kształcenia (rocznych raportów podsumowujących jakość kształcenia). Znaczna część informacji, w tym karty przedmiotów i wyniki osiągnięte przez studentów udostępniane są po zalogowaniu do zintegrowanego systemu elektronicznego Wirtualny Dziekanat.

Informacje na temat zasad oraz metod weryfikacji oceny efektów kształcenia przekazują studentom na pierwszych zajęciach nauczyciele akademicy prowadzący przedmiot. Na wizytowanym Wydziale podczas spotkań organizowanych z pierwszym rokiem studiów przekazywana jest ponadto informacja na temat organizacji roku akademickiego, struktury organizacyjnej Wydziału oraz organizacji procesu dydaktycznego. Dla studentów starszych roczników studiów planowane są również spotkania informacyjne dotyczące procesu dyplomowania, poświęcone w szczególności wyborowi tematyki prac dyplomowych i związanemu z tym przydziałowi do określonych grup seminaryjnych.

Studenci mają ponadto możliwość zgłoszenia uwag i nieprawidłowości w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach bezpośrednio władzom Jednostki, prowadzącym zajęcia, a także poprzez przedstawicieli w Radzie Wydziału, Samorządzie Studenckim, Kierunkowym Zespole ds. Jakości Kształcenia, oraz Wydziałowej Komisji ds. Studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu opiera się na aktach ogólnouczelnianych. Obejmuje formy kształcenia i obszary ważne dla jakości kształcenia, w tym dotyczące projektowania, zatwierdzania i monitorowania efektów kształcenia. Zapewniony jest udział kadry

akademickiej oraz studentów w procesie określania efektów kształcenia; prowadzona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewnia udział w powyższym procesie interesariuszy zewnętrznych. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie programu kształcenia prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć. Podejmuje się działania umożliwiające ocenę przyjętych sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi umożliwia monitorowanie oczekiwań rynku pracy, co pozwala na doskonalenie programu kształcenia. Dostęp do aktualnej, zrozumiałej oraz zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i realizacji procesu kształcenia prowadzonego na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wymaga udoskonalenia. Prowadzona jest ocena publicznego dostępu do informacji, co umożliwia podejmowanie skutecznych działań służących podnoszeniu jego jakości, w oparciu o potrzeby odbiorców. Decyzją Zespołu Oceniającego **kryterium 3** uzyskuje ocenę **w pełni**.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Zaleca się:

1. - podjęcie działań aktywizujących udział studentów w procesie ewaluacji, a tym samym w ocenie i doskonaleniu realizacji procesu kształcenia;
2. - zwiększenie działań usprawniających monitorowanie procesu dyplomowania;
3. - usprawnienie oraz zintensyfikowanie działań informacyjnych związanych z systemem zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „ochrona przyrody”, w tym uzupełnienie strony internetowej Wydziału o informacje związane z polityką jakości oraz procesem kształcenia (przykładowo: Strategia rozwoju Wydziału, sylabusy, raporty roczne z działania WSZJK).

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1.** Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2.** Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3.** Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1

Kadra naukowo-dydaktyczna realizująca oceniany kierunek liczy 37 nauczycieli akademickich, w tym 12 osób stanowiących minimum kadrowe. W tej liczbie jest 4 profesorów tytularnych, 15 doktorów habilitowanych i 18 doktorów. Wszystkie te osoby są doświadczonymi dydaktykami i zarazem uznanymi specjalistami reprezentującymi w zdecydowanej większości obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych głównie w dziedzinie nauk leśnych i dyscyplinie leśnictwo, a także obszar nauk przyrodniczych w dziedzinie nauk biologicznych, w zakresie dyscyplin: ochrona środowiska, biotechnologia i biologia. Wśród osób zgłoszonych do minimum kadrowego kierunku (1 profesor tytularny, 6 doktorów habilitowanych oraz 5 doktorów) wszystkie posiadają stosowny dorobek naukowy i reprezentują dyscypliny naukowe leśnictwo (10 osób) oraz biologia (2 osoby), do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego wypełniają więc wymagane warunki merytoryczne (oraz formalne), co oznacza, że minimum kadrowe ocenianego kierunku studiów jest spełnione (Załącznik 4).

Dorobek publikacyjny osób zaangażowanych w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów obejmuje głównie prace z zakresu leśnictwa w znaczącej części związane z problematyką z zakresu szeroko rozumianej ochrony przyrody, a także nieliczne prace z zakresu biologii, ochrony środowiska i biotechnologii. W okresie ostatnich 5 lat dorobek ten wyraża się liczbą 85 prac, w dużej części opublikowanych w prestiżowych czasopismach międzynarodowych.

4.2

Zajęcia dydaktyczne – wykłady i ćwiczenia laboratoryjne oraz terenowe są w zdecydowanie przeważającej części realizowane przez doświadczonych dydaktyków z zakresu leśnictwa, ale specjalizujących się także w zakresie ochrony przyrody. Część zajęć, gdy wymaga tego ich tematyka, prowadzonych jest przez specjalistów z dziedziny nauk biologicznych. Warto podkreślić, że w uzasadnionych przypadkach zarówno prowadzenie wybranych zajęć, jak też opieka nad niektórymi pracami dyplomowymi odbywa się przy współpracy wykładowców i badaczy z pokrewnych jednostek takich, jak Wydział Biologii UAM, PAN czy Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach z macierzystej Uczelni. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA współpraca z Wydziałem Biologii UAM szczególnie korzystnie wpływa na jakość kształcenia na ocenianym kierunku studiów i powinna być w przyszłości twórczo rozwijana. W realizacji ćwiczeń terenowych biorą także udział specjaliści z zakresu ochrony przyrody - pracownicy Parków Narodowych. Należy podkreślić, że niewielka część zajęć prowadzona jest w języku angielskim (np. przedmiot *Science and practice in nature conservation*, sem II, 15 godz. wykładu + 15 godz. ćwiczeń),

co świadczy o dobrym przygotowaniu i wysokich kompetencjach dydaktycznych kadry zaangażowanej w dydaktykę na ocenianym kierunku studiów. Podsumowując należy stwierdzić, że obsada dydaktyczna poszczególnych zajęć jest zgodna z kompetencjami dydaktycznymi i dorobkiem naukowym osób prowadzących i w zdecydowanej większości nie budzi zastrzeżeń, co umożliwi pełną realizację zakładanego programu studiów i osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

4.3

Wiodącym kierunkiem studiów na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest bez wątpienia kierunek „leśnictwo” prowadzony od wielu lat na poziomie I i II stopnia. Kierunek „ochrona przyrody” wprowadzony został do oferty dydaktycznej Wydziału stosunkowo niedawno i realizowany jest jedynie w formie studiów II stopnia. Stąd też wśród kadry naukowo-dydaktycznej zdecydowanie przeważają osoby reprezentujące dziedzinę nauk leśnych, zaś osoby posiadające dorobek w obszarze nauk przyrodniczych są nieliczne. Władze Wydziału i Uczelni zamierzają jednak w najbliższej perspektywie intensywnie rozwijać kierunek „ochrona przyrody” i wzmocnienie kadry o osoby posiadające dorobek w dziedzinie nauk biologicznych jest jednym z priorytetów polityki kadrowej Wydziału. W opinii Zespołu Oceniającego PKA rozwój kadry w wizytowanej Jednostce ma charakter dynamiczny i jest zgodny z przyjętymi priorytetami. Kwalifikacje zawodowe i naukowe pracowników są stale podnoszone - w ostatnim okresie 9 osób uzyskało stopień doktora habilitowanego, w tym 2 osoby w dziedzinie nauk biologicznych oraz 2 osoby uzyskały tytuł profesora w dziedzinie nauk leśnych. Ocena jakości pracy nauczycieli akademickich dokonywana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami; wart podkreślenia jest fakt, że biorą w niej także udział studenci.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Podsumowując ocenę w zakresie kryterium 4 należy stwierdzić, że Jednostka spełnia wymagania formalne i merytoryczne dotyczące minimum kadrowego. Obsada dydaktyczna zajęć umożliwia pełną realizację zakładanego programu studiów i osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale nie budzi zastrzeżeń i sprzyja rozwojowi ocenianego kierunku studiów. Wart podkreślenia jest fakt, że Wydział Leśny UP w Poznaniu jako pierwszy w Polsce wprowadził do oferty dydaktycznej kierunek studiów „ochrona przyrody” i konsekwentnie go rozwija wzmacniając pod tym kątem kadre naukowo-dydaktyczną.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Zespół Oceniający PKA zaleca dalsze rozwijanie twórczej współpracy z Wydziałem Biologii UAM celu konsolidacji programów nauczania, wyrównanie udziału dyscyplin leśnictwo i biologia w programie studiów i efektach kształcenia oraz realizacji wspólnych tematów badawczych, a także dalsze podnoszenie kwalifikacji w zakresie nauk biologicznych przez prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Pomimo profilu ogólnoakademickiego proces kształcenia studentów na ocenianym kierunku „ochrona przyrody” jest wyraźnie zorientowany na otoczenie społeczno-gospodarcze. Biorąc pod uwagę fakt, że aż 80% efektów kształcenia zostało odniesionych do dyscypliny leśnictwo nie dziwi, że otoczenie to tworzy w pierwszej kolejności Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” zatrudniające większość absolwentów. Absolwenci mogą też znaleźć zatrudnienie takich instytucjach, jak regionalne dyrekcje ochrony środowiska, liczne parki narodowe, parki krajobrazowe, czy instytucje związane z monitoringiem środowiska, a którymi Wydział Leśny UP w Poznaniu ściśle współpracuje. Na szczególną uwagę zasługuje coraz silniej zacieśniająca się współpraca z Wydziałem Biologii UAM skutkująca ciągłym doskonaleniem procesu kształcenia, a także współpraca z dyrekcjami parków narodowych. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym wspierana jest przez Radę Pracodawców Wydziału Leśnego UP w Poznaniu, skupiającą osoby reprezentujące instytucje o profilu działalności związanym głównie z leśnictwem, ale też w niewielkiej części z ochroną przyrody. Członkowie Rady opiniują realizowane programy kształcenia, a także sugerują wprowadzanie zmian mających na celu zwiększenie atrakcyjności absolwentów kierunku na lokalnym rynku pracy. Dzięki działalności Rady propozycje płynące spoza Uczelni mogą znaleźć praktyczne zastosowanie w doskonaleniu procesu kształcenia. Wart podkreślenia jest także fakt stworzenia możliwości uczestniczenia studentów ocenianego kierunku w pracach badawczych realizowanych w instytucjach współpracujących z Wydziałem, a także możliwość wykonywania studenckich prac dyplomowych w tych instytucjach.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia należy ocenić dobrze – stanowi ona ważny czynnik doskonalący – wpływający na program i realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów i dobrze wspomaga procesy wchodzenia absolwentów na lokalny rynek pracy.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Nie ma

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Leśnictwa UP w Poznaniu utrzymuje współpracę z wieloma instytucjami zagranicznymi zajmującymi się problematyką ochrony przyrody (np. Royal Botanic Garden Edynburg, Wlk. Brytania), co powinno wpłynąć korzystnie na proces kształcenia. Niestety, brak jest zainteresowania wymianami zagranicznymi wśród studentów ocenianego kierunku. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA studenci nie potrafili podać przykładu takiej wymiany na ich kierunku studiów. Cenna inicjatywa Wydziału stwarzająca studentom możliwości wyjazdów zagranicznych i podejmowania programów związanych z odbywaniem części studiów w uczelniach zagranicznych, jak dotychczas nie przyniosła spodziewanych rezultatów. Zespół Oceniający PKA zaleca wzmożenie aktywności Władz Wydziału promującej udział studentów w wymianie międzynarodowej.

Umiędzynarodowieniu kształcenia w ramach Wydziału sprzyja wprowadzenie kursu języka angielskiego *General Forestry*, co powinno służyć podnoszeniu kompetencji językowych studentów. Podobną funkcję spełnia *przedmiot Science and practice in nature conservation* prowadzony dla studentów ocenianego kierunku w całości w języku angielskim.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział jest dobrze przygotowany do wysyłania oraz przyjmowania studentów w ramach programów wymiany międzynarodowej. Studenci kierunku „ochrona środowiska” wykazują jednak słabe zainteresowanie uczestnictwem w wymianach.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Zespół Oceniający PKA zaleca wzmożenie aktywności Władz Wydziału promującej udział studentów w wymianie międzynarodowej.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1

Infrastruktura Wydziału uwzględnia potrzeby specjalistycznego nauczania studentów z zakresu ochrony przyrody, którzy w ramach procesu dydaktycznego uczestniczą także w badaniach i prowadzą doświadczenia. Studenci mają do dyspozycji 6 auli, 30 sal dydaktycznych (w tym sale komputerowe) i 44 sale ćwiczeniowe, w większości wyposażone multimedialnie. Niektóre sale ćwiczeniowe mają charakter specjalistyczny, jak np. pracownia biochemiczna, fizjologiczna, mikrobiologiczna, czy chemiczna, a także pracownie komputerowe. Studenci realizują badania naukowe w ramach prac dyplomowych zarówno w nowoczesnych laboratoriach, jak i na terenie rezerwatów czy parków narodowych. Uzyskiwane materiały są analizowane w pracowniach poszczególnych Katedr, np. gleboznawczej, fitopatologicznej z pracownią badań molekularnych oraz dwoma pokojami do przeszczepień wyposażonymi w komory laminarne, w laboratorium wyposażonym w stół sekcyjny z pełnym zapleczem sanitarnym oraz zamrażarką. W Zakładzie Ekologicznych Podstaw Hodowli Lasu znajdują się najnowszej generacji urządzenia do pomiaru wymiany gazowej roślin oraz fluorescencji chlorofilu. Wyposażenie laboratorium umożliwia prowadzenie badań fotosyntezy oraz parametrów morfologicznych i alokacji biomasy roślin. Wyposażenie i zasoby pracowni oraz innych pomieszczeń dydaktycznych umożliwiają studentom pracę w komfortowych warunkach oraz osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Większość pracowni oraz sal wykładowych jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. W sytuacji pojawienia się specyficznych problemów studenci niepełnosprawni mogą zwrócić o pomoc do Władz Wydziału lub bezpośrednio do pełnomocnika Rektora UP.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili pozytywną opinię na temat infrastruktury dydaktycznej i naukowej Jednostki. W ich opinii liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są odpowiednie. Sale są wyposażone w odpowiednie oprzyrządowanie, z którego studenci korzystają podczas zajęć. W ramach realizacji pracy dyplomowej i działalności Kół Naukowych studenci mają dostęp do sal dydaktycznych w celu realizacji badań naukowych, co oceniają pozytywnie. Sale dydaktyczne są tak umieszczone i rozplanowane, że mają do nich swobodny dostęp studenci z niepełnosprawnością. Na Wydziale Leśnym dostępna jest bezprzewodowa sieć internetowa, do której wszyscy studenci mają dostęp.

7.2

Biblioteka jest czynna od poniedziałku do soboty w godzinach, które odpowiadają studentom. Jej zbiory obejmują 711 678 książek i czasopism oraz 35 117 jednostek zbiorów specjalnych. Wyposażenie czytelnicy - poza księgozbiorem z dziedziny leśnictwa – posiada pełny dostęp do renomowanych czasopism z zakresu ekologii i ochrony przyrody. Czytelnia dysponuje 125 miejscami pracy, 12 stanowiskami komputerowymi, 2 samoobsługowymi kopiarkami, skanerem i siecią Wi-Fi. W Wypożyczalni Biblioteki Głównej jest wyznaczone miejsce do pracy grupowej. Studenci mają dostęp do sieci komputerowej Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych (11 bibliotek), Wypożyczalni Międzybibliotecznej, baz danych czasopism elektronicznych. Sieć komputerowa Uczelni umożliwia dostęp do baz danych Academic Search Complete, Elsevier, Scopus, Science Citation Index Expanded. Studenci mogą też korzystać z zasobów książek polskich znajdujących się w czytelnicy ibuk.pl, a także z multiwyszukiwarki EDS. Bogate zasoby publikacji i szeroki dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej dla kierunku w sylabusach oraz bogate zasoby czasopism drukowanych i *on-line* w pełni zaspokajają oczekiwania studentów i pracowników Wydziału. Na uwagę zasługuje możliwość wykorzystywania komputerów domowych poprzez serwer HAN. Biblioteka prowadzi różnorakie szkolenia, prezentacje i praktyki zawodowe.

W opinii studentów Biblioteka nie jest wystarczająco zaopatrzona w zbiory, które są wymagane do osiągnięcia efektów kształcenia i widnieją w kartach przedmiotów, jednak mają oni możliwość zamówienia pozycji, które nie są dostępne w Bibliotece Uczelni w ramach funkcjonującej Wypożyczalni Międzybibliotecznej.

Wydział posiada specjalnie przygotowane kolekcje związane z ochroną przyrody i jej zasobów, jak: okazów fitopatologicznych, minerałów i skał oraz monolitów ważniejszych gleb Polski, a także kolekcję próbek drewna, liczącej ponad 5000 eksponatów, kolekcję

botaniczną, entomologiczną czy zoologiczną. Na uwagę zasługuje dostępny dla wszystkich Ogród Dendrologiczny, w którym są specjalnie przygotowane kolekcje dydaktyczne wykorzystywane w realizacji przedmiotów związanych z ochroną przyrody, a także unikatowe w Polsce rodzajowe kolekcje rodzimych roślin drzewiastych. W procesie dydaktycznym ważną rolę odgrywają zajęcia terenowe, odbywające się w dwu Leśnych Zakładach Doświadczalnych – w Murowanej Goślinie oraz w Siemianicach, dysponujące bazą noclegową oraz zapleczem dydaktycznym.

7.3

Zgodnie z informacją uzyskaną podczas wizytacji, jakość oraz aktualny stan infrastruktury służącej w procesie dydaktycznym jest regularnie monitorowany, a wszystkie braki uzupełniane są na bieżąco. Niezależnie od działań bieżących dokonywane są remonty i modernizacja budynków Wydziału Leśnego UP, co sprzyja poprawie warunków i jakości kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka dysponuje infrastrukturą dającą możliwość sprawnego prowadzenia procesu kształcenia i gwarantującą osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Jednocześnie trwa remontowanie i modernizacja budynków Wydziału.. Biblioteka posiada bogate zasoby publikacji i szeroki dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej dla kierunku w sylabusach oraz bogate zasoby czasopism drukowanych i *on-line* w pełni zaspokajają oczekiwania studentów i pracowników Wydziału. Starszy sprzęt jest wymieniany stosownie do potrzeb i możliwości finansowych. Studenci mają możliwość dokonywania oceny infrastruktury, a ich opinie są brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji przez Władze Wydziału.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Nie ma.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągania efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1

Opieka i wsparcie dla studentów ocenianego kierunku nie budzą większych zastrzeżeń Zespołu Oceniającego PKA oraz samych studentów. Programy studiów i efekty kształcenia, które są dostępne na stronie internetowej Jednostki są dla studentów wystarczającym źródłem informacji na temat przedmiotu. W ich opinii treści sylabusów są kompletne i wspomagają proces uczenia się. Karty przedmiotów zawierają wszelkie niezbędne informacje dotyczące zaliczenia przedmiotów, efektów kształcenia, wymiaru godzin, literatury. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci poinformowali, że prowadzący udostępniają materiały pomocnicze, np. dodatkowe arkusze ćwiczeniowe, literaturę, skrypty projektowe, które w ich opinii są bardzo przydatne. Nauczyciele akademicy są dostępni podczas konsultacji oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Terminy konsultacji są dostosowane do formy i trybu studiów oraz do planu zajęć. Proces dyplomowania jest zorganizowany w sposób zadowalający oczekiwania studentów. Mogą oni wybrać opiekuna pracy, który odpowiada ich zainteresowaniom naukowym i realizować tematykę pracy z tego zakresu. Wsparcie opiekuna w procesie dyplomowania jest wystarczające do zapewnienia komfortu pracy studenta.

W Uczelni istnieje możliwość ubiegania się o Indywidualny Program Studiów, który jest przeznaczony dla osób szczególnie uzdolnionych oraz o Indywidualną Organizację Studiów, która w szczególności jest przeznaczona dla osób z niepełnosprawnością. Procedurę ubiegania się o ww. formy indywidualizacji toku kształcenia są opisane w Regulaminie Studiów. Studenci są świadomi takich możliwości indywidualizacji studiów, natomiast nie korzystają z nich z uwagi na brak potrzeby w tym zakresie.

Ważnym elementem motywowania studentów jest działalność Koła Naukowego Leśników prowadzącego rozległą działalność zarówno w zakresie naukowym, jak też kulturalnym, co powoduje, że studenci czują się zintegrowani ze swoim Wydziałem, a to przekłada się na ich większe zaangażowanie w badania naukowe oraz życie kulturalne Uczelni.

Dobłą praktyką jest unikalna inicjatywa pod nazwą „Lasy Świata”. Jest to stypendium umożliwiające udział studentów w zagranicznych wyjazdach naukowych w różne regiony geograficzne, tak aby uczestnicy mogli poznać różnorodne formacje leśne, sposoby ich funkcjonowania, instytucje i organizacje zajmujące się gospodarowaniem i ochroną lasów, badaniami naukowymi oraz kształceniem kadr dla leśnictwa i ochrony przyrody. Stypendium

jest nagrodą za aktywną działalność na rzecz Uczelni, Wydziału i społeczności akademickiej (zawody, turnieje, konkursy, olimpiady, konferencje, działalność organizacyjna, aktywność naukowa, działania charytatywne, wzorowa postawa koleżeńska). Stypendia przyznaje Komisja na wniosek osoby zainteresowanej. W skład Komisji wchodzi: Dziekan lub Prodzikan (jako przewodniczący), trzech przedstawicieli studentów (nie mogą to być osoby ubiegające się o stypendium), trzech przedstawicieli pracowników Wydziału oraz po jednym przedstawicielu każdego fundatora stypendium. W wyprawie na Sumatrę w 2017 roku uczestniczył jako stypendysta jeden ze studentów kierunku „ochrona przyrody”. Tok postępowania kwalifikacyjnego, przebieg wyprawy oraz sprawozdania multimedialne są zamieszczane na stronie internetowej Wydziału.

W Jednostce funkcjonuje Biuro Karier, z którego pomocy mogą korzystać studenci. W ramach swojego zakresu obowiązków Biuro prowadzi szkolenia z zakresu umiejętności miękkich, wykłady z pracodawcami oraz przygotowuje oferty pracy, staży i praktyk. Ponadto prowadzi projekt „*Ja – przedsiębiorca*”, w ramach którego studenci mogą skorzystać z szerokiej oferty warsztatów. Prowadzony jest również program mentoringowy, na podstawie którego studenci mogą w wybranej firmie odbyć płatny staż, podczas którego mają opiekę pracownika firmy. W opinii Zespołu Oceniającego PKA oraz studentów wizytowanego kierunku działalność Biura Karier skutecznie wspomaga proces ich kształcenia i wspiera przygotowanie do trudnego wejścia absolwentów na rynek pracy.

Samorząd Studencki angażuje się w życie Wydziału przez aktywny udział w gremiach wprowadzających i monitorujących zmiany w programach kształcenia. Ponadto Wydziałowa Rada Samorządu współpracuje z Kołem Naukowym organizując wiele wydarzeń i przedsięwzięć kulturalnych i przedsiębiorczych. Przedstawiciele studenckie i Koło Naukowe mają swoją siedzibę, a Władze Wydziału zapewniają finansowanie organizowanych projektów.

W Uczelni istnieje kilka form mechanizmów motywujących studentów, którymi są stypendium Rektora finansowane z Funduszu Pomocy Materialnej oraz nagroda lub wyróżnienie Rektora. Przy przyznawaniu stypendiów Rektora brane są pod uwagę średnia ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne. Studenci takie mechanizmy motywujące do zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uznają za wystarczające. Na poziomie Uczelni funkcjonuje instytucja Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, który odpowiada za wsparcie studentów z niepełnosprawnością. Mogą oni się zwracać o pomoc w przypadku jakichkolwiek problemów. Ponadto Uniwersytet

Przyrodniczy w Poznaniu tworzy porozumienie z trzema innymi uczelniami poznańskimi, co jeszcze zwiększa ofertę dla osób z niepełnosprawnościami.

Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi dotyczące procesu kształcenia przez swoich reprezentantów w Samorządzie Studenckim oraz przez Starostów, którzy mają szansę przedstawić aktualne potrzeby swoich kolegów do Władz Wydziału. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wyrazili pozytywną opinię na temat funkcjonowania obsługi administracyjnej. W ich opinii obsługa jest kompetentna i pomocna, zarówno w zakresie toku studiów, jak i pomocy materialnej. Godziny otwarcia Dziekanatu i innych działów zajmujących się sprawami studenckimi są odpowiednie w stosunku do potrzeb studentów.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci skrytykowali fakt, że z własnych środków muszą finansować udział w obowiązkowych zajęciach terenowych (dojazd i nocleg), gdyż Jednostka nie pokrywa tych kosztów. Opinię tę podziela Zespół Oceniający PKA.

8.2

Jednostka na stronie internetowej zawarła większość potrzebnych informacji dotyczących procesu kształcenia, w tym informacje o planie studiów, planie zajęć, natomiast na stronie znajduje się nieaktualny Regulamin Studiów oraz nie ma odnośnika do Regulaminu Pomocy Materialnej. Studenci swoją opinię na temat wparcia oferowanego przez Jednostkę w procesie kształcenia mogą składać do swoich przedstawicieli w Samorządzie Studenckim oraz w badaniach ankietowych, z czego chętnie korzystają i oceniają pozytywnie taką procedurę. Studenci mają możliwość oceny pracy obsługi administracyjnej w ramach badania ankietowego przeprowadzanego po ukończeniu egzaminu dyplomowego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci otrzymują wsparcie naukowe i dydaktyczne ze strony Wydziału i Uczelni w zakresie zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Są uwzględnione indywidualne potrzeby studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością. Studenci są wspierani w ramach dodatkowej działalności w Kole Naukowym i Samorządzie Studenckim. Mają możliwość oceny wsparcia w procesie kształcenia i obsługi administracyjnej zarówno przez swoich przedstawicieli, jak i w badaniach ankietowanych organizowanych. Uzupełnienia wymagają informacje dotyczące procesu kształcenia zawarte na stronie internetowej.

Dobre praktyki

Unikatowa inicjatywa pod nazwą „Lasy Świata”. Jest to stypendium umożliwiające udział studentów w zagranicznych wyjazdach naukowych w różne regiony geograficzne świata.

Zalecenia

Zaleca się:

- podjęcie działań mających na celu finansowanie (koszty dojazdu studentów na zajęcia i zakwaterowania) obowiązkowego udziału studentów w zajęciach terenowych;

Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Nie dotyczy - była to pierwsza ocena kierunku „ochrona przyrody” przeprowadzona przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego PKA

Prof. dr hab. Michał Kozakiewicz